

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj.

(Priloga Vrtnu.)

Št. 4.

Ljubljana, dne 1. aprila 1900.

VIII. tečaj.

Krsnikov Tonček.

(Velikonočna povest.)

Ni ga bilo porednejšega in neubogljivejšega dečka daleč na okoli, kot je bil Krsnikov Tonček, dasiravno je izpolnil šele deveto leto. Svojemu učitelju je prizadejal mnogo neprilik, svoji mlajši sestrici, krotki, dobri, modrooki Vidki obilo neveselih trenutkov, a svoji mami, ki je skrbela tako zelo zanj in ga imela tako rada, da bi dala življenje za „svojega Tončka“, veliko, veliko žalosti, skrbij in težav.

Prvi izmej vseh je šel z doma v šolo, a zadnji je prišel vselej k pouku, navadno tedaj, ko so drugi že odmolili in sedli mirno v klopi. Bog sam vedi, kje se je vlačil ves ta čas: prišel je namreč skoraj vselej ves upehan, umazan in strgan. No, pa gospod učitelj bi že še pregledali to, ko bi bil le potem v šoli miren mej poukom. A kaj se vam vse ne izmisli ta neubogljivec! Zdaj se obrne nazaj, zdaj se skrije pod klop; zdaj dregne tovariša na levi strani, zdaj vščipne onega na desni; zdaj naredi učencu pred seboj na hrbet s

kredo celo vrsto križev ali oslovsko glavo, zdaj potegne drugega za lase. Ko se tega naveliča, iztrga iz zvezka ali knjige nekaj papirja, naredi iz njega male kroglice in jih meče po šoli, in marsikatera prileti celó blizo gospoda učitelja. Zdaj pa mine potrpežljivost učiteljeva in spodé ga klečat; a tudi tu ne miruje, dokler ne mine pouk.

A ko se ga je iznebil na ta način jeden z glave, dobil ga je zopet drugi za vrat. Ko je prišel domov, brž knjige v kot in hitro ven pred hišo, na prosto. Pred hišo je bilo veliko dvorišče, kjer ni rasla trava, a sredi dvorišča je stala debela, visoka, košata lipa, kroginkrog njenega debla pa je bila napravljena klop. Gori v vejah so prepevale raznovrstne tice svoje ljubke pesmice, a spodaj na klopi v senci se je navadno igrala Vidka. Na majhnem vozičku s tremi kolesi je vozila iz daljnih krajev tam izza hiše pesek, ne, hotel sem reči: sol, moko, kavo, riž, sladkor in druge take potrebne reči; a na klopi pod lipo je kuhala, delala pogače, štruklje in vse najbolje, kar si morete le misliti. In ko je bila mala kuharica zatopljena povsem v svoje delo, in je bila juha skorej kuhana in pogače in štruklji lepo pečeni, priplazi se počasi, tiho po prstih, zvijačno kakor mačka, zadaj za deblom, da ga ni bilo moč opaziti, Tonček pomete s palico po klopi in — juha se je zlila, pogače so se zdrobile in vse skupaj je ležalo na tleh pred prestrašeno Vidko. — Nato pa Vidka v jok, mati prihité gledat, kaj da je, okregajo in našibajo Tončka; in zdaj sta jokala in kričala oba: Tonček in Vidka. A sodni dan je bil kmalu pri kraju: Vidka se je potolažila, a Tončka ni več bolelo. Čez pol ure se je Vidka zopet igrala, a Tonček je bil zopet oni stari razposajenec.

Bog ve, koliko gorja bi še prizadel ta nepridiprav svoji materi, sestrici in gospodu učitelju; toda zgodilo se je nekaj, kar je spravilo našega dečka na čisto drugo pot...

Od juga je privel topel veter in prinesel s seboj krasno, cvetočo pomlad, a s pomladjo so prišli k nam tudi velikonočni prazniki, ki navdajo vsakega kristijana sprva z žalostjo, a nato s tem večjim veseljem.

Na veliki petek je šel Tonček z mamico in sestrico božji grob molit. Cerkev je bila tako tajnostno temna. Okna so bila vsa zagrnjena s temnimi zagrinjali in nikjer se ni mogel prikrasti noben solnčni žarek v sve-tišče. Tamkaj pri stranskem oltarju pa je bilo vse tako lepo razsvetljeno, da se je Tonček skoraj na ves glas začudil in da so ga morali mamica opomniti, kje da je. Vse polno ljudij je klečalo okrog božjega groba; vsi so imeli sklenjene roke in pobožno molili Onega, ki je s svojim križem svet odrešil, ležal tri dni v grobu, a vstal tretji dan veličastno od mrtvih.

Tonček je imel sicer tudi sklenjene roke, a molil ni čisto nič. Le one lučke: rdeče, zelene, modre, rmene, bele je gledal, in Jezusa, ležečega v grobu in one divje može, ki so bili naslikani ob straneh božjega groba in ki so tako strahovito trpinčili Odrešenika . . .

Ko so prišli nazaj domov, nastala je že temna noč in Tonček je bil silno truden in oči so mu že lezle skupaj od spanca. Zaspal je, ne da bi odmolil začeto vsakdanjo večerno molitvico.

A njegovo spanje ni bilo sladko, mirno, kakor je spanje nedolžnega otroka, ampak težke in bolestne sanje so ga mučile in preganjale vso noč.

Sanjalo se mu je, da je zopet v cerkvi, toda čisto sam. Po vsej cerkvi vlada velika tišina in temno je kakor v grobu. Le gori pod stropom se mu zdi, kakor da bi letali in prhutali semintja veliki netopirji. Strah ga je, tesno mu je pri srcu in rad bi zakričal na pomoč, a ne more odpreti ust; rad bi poiskal vrata, da bi ušel iz cerkve, a ne more se premakniti z mesta, neka nez-nana sila ga pritiska k tlom. — Misel, grozna misel na smrt se ga polasti. Kaj, če bo moral tukaj umreti tako sam, brez vsake pomoči, brez mamice in sestrice Vidke in brez gospoda župnika? — Rad bi molil, a tudi tega ne more. Prepozno! Prepozno! . . .

Toda kaj je tam gori spredaj?! Zdi se mu, kakor da se nekaj sveti. Da, da, je že res: luč, velika rdeča luč gorí in meče žarke po bližnjih predmetih. Oh, ko bi le mogel z mesta, šel bi pogledat, mogoče, da je kak človek tam blizu, ki bi ga speljal iz te temne cerkve

na dnevno svitlobo. — Poskusi hoditi, in glej, šlo je. Počasi in nekako boječe se pomika proti razsvitljenemu prostoru. Kmalu vidi mesto jedne dve luči, in čim bližje prihaja, tem več jih je. A te luči niso vse rdeče, ampak tudi zelene, modre, rmene, vijolične, prav take, kokoršne je gledal včeraj pri božjem grobu.

Ko ogleda vse to natančneje od blizu, zapazi zadaj na steni velik lesen križ, a na križu Jezusa Križanega. Glavo ima venčano s trnjevim vencem, roke in noge so pribite z velikimi, debelimi žebli, a njegova leva stran je prebodena s sulico. Nakrat vidi Tonček, kako se trese Jezus na vsem telesu. Iz ran na glavi, prsih, rokah in nogah začne teči v debelih curkih kri, a iz zaprtih očij se prikažejo solze, lezejo po licih in padajo druga za drugo na mrzla, kamenita tla.

Tedaj pa se Jezus Tončku v srce zasmili in grozno hudo mu je, ker mora Bog toliko trpeti. Rad bi mu pomagal, ali ga vsaj nekoliko potolažil, a ne vé prav, kako naj bi začel. Slednjič se vendar ojunači.

„Jezus! — Jezus!“ ga pokliče z milim glasom. Jezus odpre oči in pogleda Tončka tako žalostno in pretresljivo, da mu mahom uidejo solzice po mladem licu. A tudi Jezus joka.

„Zakaj tako hudo plakaš?“ vpraša ga po daljšem presledku Tonček, ko se je nekoliko potolažil.

„„Boli me; rane na glavi, prsih, rokah in nogah me tako hudo skele!““

„U! povej mi onega hudobneža, ki te je na križ pribil, da zdaj toliko trpiš!“

„„Ti sam si me pribil na križ.““

„Jaz? . . . Jaz da sem to storil? Kako je neki to mogoče?“ se začudi Tonček. A Jezus mu odgovori svečano:

„„Da, ti sam in tvoji neštevilni grehi so me križali, ker me tolikrat žališ s svojo hudobijo, ko dražiš učitelja, nagajaš sestrici in jeziš in ne ubogaš svoje dobre mamice! — In ti tvoji grehi me bodo tudi umorili, ako se takoj ne poboljšaš.““ — Ko izgovori to, nagne glavo na desno ramo in zatisne oči.

Tončku pa je tako, tako hudo pri srcu in zdi se mu, da pada globoko, globoko, v črn, temen prepad . . .

Ko se je zbudil iz težkih sanj, je sijalo solnce že skozi okno v sobo. Hitro je skočil s postelje, se napravil in molil jutranjo molitvico. A zdaj ne več tako raztreseno, kakor navadno, temveč lepo pobožno, kakor sta molili Vidka in mamica. Ko se je spomnil teh dveh dobrih bitij, postalo mu je zopet hudo in sklenil je v svojem srcu za trdno: nikdar več žaliti ne mamice, ne Vidke, ne gospoda učitelja in tudi nobenega družega človeka, a vsem, kolikor bo le mogoče, vstrezati tudi v najmanjši reči.

In ko so po daljšem času namestu raglje zopet zapeli z zvonika lepo ubrani zvonovi in so hiteli ljudje „zmivat post s sebe“, v znamenje, da je nehala doba žalostnih spominov in da je prišel čas radosti, čas veselih spominov, tekkel je tudi Tonček k potoku za hišo. Tukaj je zmil s sebe s postom tudi vse slabe lastnosti in napake in vse grešne misli in nakane.

Ah, da bi vi videli Tončka tisti dan popoldne pri procesiji, pri vstajenju. Kako lepo je imel sklenjene roke in kako pobožno, kako goreče je molil! Ljudje, ki niso bili kaj takega vajeni, so ga začudeni gledali in zadovoljno kimali: Glej, glej, kako je postal Krsnikov Tonček priden, kako je pobožen! Doma so pa opominjali svoje razposajence in kazali z vzgledom na Tončka, češ, njega posnemajte. A tudi gospod župnik, učitelj in mati so se čudili temu in vsi so ga pohvalili, ker se je tako lepo vedel, ko je bil vendar sicer tako nepazljiv in raztresen ob takih svečanih prilikah in gledal le po ljudeh, se smejal in govoril in motil s tem še druge v molitvi.

Tisto noč po procesiji pa je imel Tonček sila lepe sanje. Sanjalo se mu je, da stoji v velikem vrtu, polnim cvetlic in sadnega drevja. Ravno se je pričelo daniti in ptiči pojo v slavo Stvarniku svoje jutranje pesmice in skačejo veselo po vejah. Pred Tončkom je v skalo vsekán grob, ki je pokrit s kamenito ploščo in zapečaten. Zraven groba pa stoji angelj v beli obleki in z dolgimi peruti. Ko ga bolj natanko pogleda, spozna v njem — sebe.

In on strga pečate in odrine pokrov od groba. Tedaj pa nastane velika svitloba; in iz groba vstane

— Jezus Kristus. Sladko se Tončku nasmeje, pokaže z desno roko proti nebu, kakor bi hotel reči: Le priden bodi, tam gori se zopet vidimo! — in zgine mu izpred očí . . .

Ko se je začelo daniti, ni mogel Tonček več vstrpeti v postelji. Hitro se je napravil in tekel k mami. Povedal jim je vse, kaj da se mu je sanjalo te dve noči. Ko je končal, prosil je mamico odpuščanja za vse, kar jim je huđega storil in ji za trdno obljubil, da bo odslej vedno priden, pobožen in postrežljiv, da jih ne bo nikoli več dražil, in tudi gospoda župnika ne, in gospoda učitelja in sestrice Vidke tudi ne.

Take vesele Velike noči kakor ta, pa ni bilo zlepa pri Krsnikovih. Tonček je vedno poljubljjal zdaj mamico, zdaj sestrico in povpraševal:

„Kaj ne, da me imata radi?“

In mamica in Vidka sta vselej odgovorili:

„Seveda te imava radi!“ . . .

Kaj naj vam še povem? Tonček hodi zdaj že v višjo gimnazijo, se prav pridno uči in bo, če Bog dá, še kdaj velik gospod.

Stric Peter.

Pri božjem grobu.

Le pridi dete in poglej,
Kakó leži tu božji Sin;
Kakó je trpel in umrl,
Da nam je sveti raj odprl!

Globoko v glavi trn in trn,
Ob vsakem trnu sveta kri;
Prebodene noge in dlan,
Prebodena mu desna stran;

Upálo lice in oči,
In do kosti prebičan trup!
Oj, koliko je bolečin
Za nas pretrpel božji Sin!

Pretrpel je — od smrti vstal,
V nebesa šel na svoj prestol,
In v veličanstvu tam sedi,
Pa gleda sém na nas ljudi.

Kedar smo pridni, je vesel,
In k vztrajnosti dajê pogum,
A nehvaležnik, ki greši,
Trpljenje spet mu ponovi!

L. Černej.

